

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет психології
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української культури

Освітня програма: **Бакалавр**
Спеціальність: **205 Лісове господарство**
Галузь знань: **20 Аграрні науки та продовольство**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від «26» серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія української культури
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	доцент Марія Гнатівна Новосад
Контактний телефон викладача	(0951173467)
Е-mail викладача	novosadmg@ukr.net maria.novosad@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	обов'язкова
Обсяг дисципліни	кредити ЄКТС – 3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php
Консультації	Надання консультацій з загальнометодологічних і загальнонаукових аспектів курсу, особливостей виконання різних форм робіт. Згідно з графіком консультацій.
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Історія української культури» - формує ідентичність і національну самоповагу, адже історія культури концентрує у собі такі взаємопов'язані речі, як національна мова, традиції та історична пам'ять. Глибоке вивчення й осмислення своєрідності, самобутності розвитку української культури, об'єктивне бачення сучасних концепцій та різного роду наукових тлумачень щодо історико-культурних подій від ранніх часів до нині сприятимуть формуванню у студентів наукового світогляду, підвищенню загально - культурного рівня, вихованню у них високих морально-етичних якостей, розширенню загальнотеоретичних та специфічних знань на основі опанування національними та загальнолюдськими цінностями в галузі культури і мистецтва.</p> <p>Автор прагне розглядати історію української культури крізь призму трьох основних проблем: творення певного типу суспільства – умовно кажучи, певної цивілізації; системи спільних цінностей – матеріальних, духовних; та розвитку менталітету історичної людини тобто ідеології. Увагу приділено також з'ясуванню низки теоретичних питань щодо сутності культури, її структури, взаємозв'язку з економічними, політичними та іншими суспільними процесами, співвідношенню загальнолюдських та національних культурних цінностей, традиціям та новаціям у культурі тощо. Розглядаються й проблеми збереження національних культурних традицій в народному середовищі, що і зробило можливим українське культурне відродження і появу незалежної української держави у ХХ ст., розвитку абстрактного мислення, реалізації творчого потенціалу майбутніх фахівців.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання дисципліни «Історія української культури» є засвоєння теоретичних знань та фактологічного матеріалу, що сприятиме формуванню у студентів комплексу знань, вмінь та навичок з української культури в її історичному становленні і підвищить поглиблене вивчення системи життєвих сенсів народу України, втілених у матеріальних і духовних цінностях певних історичних періодів багатогранність і багатство здобутків української культури в контексті світової культури.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • глибоко аналізувати різноманітні події, процеси і явища зі сфери культурного життя; • забезпечити понятійним та термінологічним апаратом про закономірності культурного розвитку українського суспільства в різні історичні періоди; • визначати місце і роль виданих діячів культурного життя України на певному історичному етапі; • розвивати вміння студентів давати культурно-мистецьке оцінку духовним цінностям; • виховати повагу до української культурної спадщини, звичаїв та традицій. 	

4. Компетентності					
ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.					
ЗК05. Здатність спілкуватися іноземною мовою.					
ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).					
ЗК09. Здатність працювати в команді					
ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії.					
СК23. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.					
СК24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.					
5. Результати навчання					
ПР13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.					
ПР14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.					
6. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			14		
практичні заняття			16		
самостійна робота			60		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
			Нормативна дисципліна		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Сучасні підходи до вивчення історії української культури. 1. Загальні закономірності розвитку культури. 2. Концепції про поняття і сутність культури. 3. Структурні елементи культури та її функції. 4. Цивілізація як соціальне буття культури. 5. Поняття етнонаціональної культури.	лекція, практичне заняття,	1-14	опрацювати відповідні наукові джерела, 4 год.	5	Протягом семестру згідно розкладом занять 3

<p>Тема 2. Культурні процеси на території України в давні часи.</p> <p>1. Витоки української культури та історичні умови її формування.</p> <p>2. Джерела української культури, які визначали її культурні епохи.</p> <p>3. Язичницька культура та її значення у формуванні традиційної української культури.</p> <p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p>Розробити презентації :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міфологічне бачення світу у давніх традиціях українців. 2. Трипільська культура як підгрунття української духовності. 3. Звичаї, традиції та обряди весняно-літнього циклу. 4. Звичаї традиції та обряди осінньо-зимового циклу. 5. Регіональні особливості національного одягу українців. 6. Жіночі прикраси як вияв декоративно – прикладного мистецтва. 7. Мова як основа державності. 8. Система харчування – складова матеріальної культури. 9. Регіональні особливості національної кухні. 10. Українська символіка в народнопісенній творчості. 11. Жанрова різноманітність народнопісенної творчості українців. <p>Тема 3.</p> <p>Культура княжої доби.</p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості розвитку Київської держави, 	<p>лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>1-8</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела, 4 год.</p>	<p>Протягом семестру згідно розкладом занять 3</p>
--	---	------------	--	--

<p>прийняття християнства.</p> <p>2. Мислителі Київської Русі. Книжна справа.</p> <p>3. Зародження і розвиток шкільної освіти. Наукові знання.</p> <p>4. Софія Київська як світоглядна ідея та як художній шедевр.</p> <p>5. Образотворче мистецтво: іконопис, фреска, мозаїка, книжкова мініатюра.</p> <p>6. Ткацтво, килимарство та вишивка.</p> <p>7. Театральне мистецтво. Музика. Танок.</p> <p>Завдання для самостійної роботи Розробити презентації:</p> <p>1. Архітектурне мистецтво княжої доби.</p> <p>2. Пам'ятки оригінальної літератури X-XII ст.</p> <p>3. Мистецтво іконопису.</p> <p>4. Фрески та мозаїчне мистецтво IX-XII ст.</p> <p>5. Книжкова мініатюра як складова рукописної книги.</p> <p>6. Ювелірне мистецтво княжої доби.</p> <p>7. Діяльність перших театралів X-XII ст.</p> <p>8. Монастирі, як центри освіти і культури в княжу добу.</p>					
<p>Тема 4. Українська культура XIV – XVII ст. в європейському</p>	<p>лекція, практичне заняття,</p>	<p>1-6</p>	<p>опрацювати відповідні наукові</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно 3</p>

<p>культурному просторі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-політична і культурна ситуація в польсько-литовську добу. 2. Братства, як центри освіти і книгодрукування XIV-XVII ст. 3. Козацтво як явище історії та культури. 4. Нові процеси в духовному житті: реформування церкви та освіти, розвиток науки. <p>Завдання для самостійної роботи Розробити презентації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характерні риси в українському мистецтві геральдики (XIV-XVI ст.) 2. Особливості прикладного мистецтва сфрагістики. 3. Культура Козаччини, характерні ознаки української ментальності. 4. Українське книгодрукування. 5. Острозька Біблія як реліквія українського книгодруку. 6. Діяльність братств та братських шкіл у XV – XVI ст. 7. Діяльність Острозького колегіуму, система навчання «Сім вільних наук». 8. Жанрова різноманітність театрального мистецтва XVI ст. 9. Козацькі думи як основа історичної пісенності. 10. Образотворче мистецтво Козацької доби. 	самостійна робота		джерела, 4 год.		розкладом занять
<p>Тема 5. Українська культура доби бароко</p>	лекція, практичне	7-8	опрацювати відповідні	5	Протягом семестру

<p>(XVII-XVIII ст. Просвітництво).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво. 2. Специфіка національного варіанту бароко в літературі, театрі, музиці. 3. Образотворче мистецтво в контексті українського бароко. 4. Архітектурне бароко. <p>Завдання для самостійної роботи Розробити презентації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Образотворче мистецтво Козацької доби. 2. Бароко як творчий метод в архітектурному будівництві. 3. Естетичні принципи бароко в музичному мистецтві. 4. Видатні представники музичного бароко (А. Ведель, М. Березовський, Д. Бортнянський). 5. Самобутній стиль українського бароко XVII ст. 6. Архітектурні споруди в стилі західного бароко (Домініканський костюл, Миколаївський костюл, Костюл Софії у Львові) 7. Собор св. Юра у Львові як уступчаста композиційна споруда. 8. Успенський собор Почаївського монастиря - символ восьмигранного купольного будівництва. 9. Українське архітектурне бароко другої пол. XVIII ст. 10. Українське музичне бароко другої пол. XVII – 	<p>заняття, самостійна робота</p>		<p>наукові джерела, 4 год.</p>	<p>згідно розкладом занять 3</p>
---	-----------------------------------	--	--------------------------------	----------------------------------

XVIII ст.					
<p>Тема 6. Самоутвердження української культури XIX ст.</p> <p>1. Формування української національної самосвідомості.</p> <p>2. Творчість Т.Г.Шевченка в становленні української культури.</p> <p>3. Українська суспільна думка: розвиток науки і філософії.</p> <p>4. Література другої половини XIX ст.</p> <p>5. Образотворче мистецтво, музика, театр.</p> <p>Завдання для самостійної роботи Розробити презентації:</p> <p>1. Основні етапи становлення української культури (дворянський, народницький, модерністський) їх характеристика.</p> <p>2. Діяльність Українського театру «корифеїв» XIX ст. Українська музична культура XIX ст.</p> <p>3. Діяльність Українського театру «корифеїв» XIX ст.</p> <p>4. Нова українська література XIX ст. Творчість І. Котляревського.</p> <p>5. Особливості розвитку освіти у XIX ст. Товариство «Просвіта».</p>	лекція, практичне заняття, самостійна робота	11-12	опрацювати відповідні наукові джерела, 4 год.	5	Протягом семестру згідно розкладом занять 3
<p>Тема 7. Українська культура XX ст. Сучасні реалії української культури XXI ст.</p>	лекція, практичне заняття, самостійна робота	8-11	опрацювати відповідні наукові джерела, 4 год.	5	Протягом семестру згідно розкладом занять 3

<p>1. Суспільно-політичні процеси та їх відтворення мистецькими засобами.</p> <p>2. Період «відлиги» в українській культурі як поява нових художніх парадигм.</p> <p>3. Культурно-мистецькі тенденції 70-90-х років ХХ ст.</p> <p>4. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси.</p> <p>5. Національна культура в умовах зростання самоідентичності.</p>					
<p>Тема 8. Новітня українська культура. План.</p> <p>1. Суспільно-політичні процеси та їх відтворення мистецькими засобами.</p> <p>2. Період «відлиги» в українській культурі як поява нових художніх парадигм.</p> <p>3. Культурно-мистецькі тенденції 70-90-х років ХХ ст. – початку ХХІ ст.</p> <p>Завдання для самостійної роботи: підготувати презентацію на тему.</p> <p>1. ПНУ імені Василя Стефаника в розвитку освіти і духовного життя Прикарпаття.</p> <p>2. Молодіжні субкультури в сучасних реаліях.</p> <p>3. Роль культурно-наукових товариств у розвої</p>					

української культури другої пол. XIX – поч. XX ст. 4. Сучасна українська культура її стилі та напрями в XXI ст.					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт «9.3. Види контролю» Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).				
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.				
Практичні заняття	Оцінюються за стобальною системою.				
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.				
8. Політика курсу					
Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2					
9. Рекомендована література					
Базова					
1. Європейська та українська культура в нарисах: Навч. посіб. / За ред. І . З. Цехмістро, В . І. Штанько, В . С. Старовойт та ін. – К., 2003.					
2. Задорожний В., Кундрат Ю. Курс історії української культури (IX – початок XXI ст.): Навч. посіб. для студентів -україністів. – Ужгород, 2009.					
3. Історія світової та української культури: Підруч. для студ. вищ . навч. закл. / В . А. Греченко, І . В. Чорний, В . А. Кушнерук, В . А . Режко. – К., 2010.					
4. Історія української культури / Під заг. ред. І. Крип'якевича. – К., 1991 – 1993.					
5. Історія української культури: Зб. матеріалів і документів / Упоряд . Б . І Білик, Ю . А. Горбань, Я . С. Калакура та ін. – К., 2000.					
6. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. для студ . вищ. навч. закл. / С . М. Клапчук, В . Ф. Остафійчук, Б . І . Білик. – К., 2002.					
7. Історія української культури / Олена Павлова, Тетяна Мельничук.- К., Видавництво: Центр навчальної літератури – 2019, 340 с.					
8. Історія української культури/ В.Качкан, О. Величко, Н. Божко та ін..- 4-те вид. : Видав. «Медицина»-2021,356с.					
Кашуба М . В. Історія української культури: Курс лекцій. – Л., 2011.					
9. Культура і побут населення України: Навч. посіб. / Під ред . В . І. Наулко, Л Ф. Артюх. – К., 1993. 356 с.					
10. Марченко М . І. Історія української культури. З найдавніших часів до середини XVII ст. – К., 2000. 271с.					
11. Новосад М. Г. Лекції з історії української культури. - Івано-Франківськ, 2013. - 140 с.					

12. Новосад М. Г. Лекції з історії української культури для дистанційного навчання. - Калущ.: Артєкс, 2016. – 251 с.
13. Новосад М. Г. Історія української культури: Навчально-методичні рекомендації. - Івано-Франківськ: Територія друку – 2018. – 96 с.
14. Передерій І.Г. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання / І.Г.Передерій, О.В.Тєвікова, А.В.Нарадько; за ред. І.Г.Передерій. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 274 с.
15. Шейко В . М., Білоцерківський В . Я. Історія української культури: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Знання, 2010. – 271 с.
16. Шейко В . М., Тишевська Л . Г. Історія української культури : Навч. посіб. – К., 2016. 324 с.

Допоміжна

1. Богдан С.К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ : Рідна мова, 1998. 476 с.
2. Шеломенцев В.М. Етикет і сучасна культура спілкування / вид. 2-е. Київ: Лібра, 2003. 416 с.
3. Культура українського народу: Навч. посіб. / В . М. Русанівський , Г . Д. Вєрвєс, М . В. Гончаренко. – К., 1994.
4. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ ст.: Навч . посіб. / Під. ред. Л . І. Кормича, В . В. Багацького. – Х., 2012.
5. Попович М . В. Нарис історії культури України. – К., 1998.
6. Українська культура: Лекції / За ред. Д. Антоновича. – К., 1993.
7. Фареній І . А . Історія української культури з найдавніших часів до кінця Х VIII століття: Короткий курс лекцій для студентів заочної форми навчання. – Черкаси, 2012. – 155 с .

Електронні адреси бібліотек:

<http://www.nbuv.gov.ua>

<http://www.anthropos.org.ua>

<http://www.lnu.edu.ua>

<http://litopys.org.ua>

<http://mova.dn.ua>

<http://www.inst-ukr.lviv.ua>

Викладач: **Новосад**

Новосад М.Г.